

[Chr. J. Hansen.]

— Og saa kunde man godt føje til: Og hvorledes kan den skaffes?

Jeg mener for mit Vedkommende, at alle tre Spørgsmaal kan besvares med et Ja. Det er en Kendsgerning, at den egentlige Landbrugsbefolkning udgør en stadig mindre Del af Landets samlede Befolkning. I en Opgørelse, der er udarbejdet af det danske FAO-Udvalg, er det udregnet, at i Forhold til den samlede Befolkning er Antallet af Personer beskæftigede ved Landbrug gaaet ned fra 44 pCt. i 1870 til 37 pCt. i 1900, 30 pCt. i 1920 og ca. 25 pCt. nu. Taget i Forhold til Befolkningstilvæksten i samme Tidsrum viser alene de Tal, at der er Brug for en større Udstykning i Fremtiden, end der har fundet Sted i en Aarrække. Ser man paa Jordfordelingen i en Række Lande, sammenlignet med Danmark, viser det sig ogsaa, at Danmark kommer næst efter England med Hensyn til Gennemsnitsstørrelsen af Landbrug, hvilket man nok skulde mene var urimeligt i et udpræget Landbrugsland som vort.

Det var i 1899 Udstykningen begyndte efter den første Udstykningslov, og i Tiden siden er der vel oprettet ca. 20 000 smaa Landbrug Landet over. I Perioden fra Aarhundredets Begyndelse til nu var det særlig i Aarene efter Gennemførelsen af den betydningsfulde Jordreform i 1919, at Udstykningen var stor. Saaledes kan man nævne, at i Løbet af 7 Aar blev der oprettet 3 663 Brug eller over 500 i Gennemsnit om Aaret, medens det siden, i Perioden fra 1928—29 til 1940, faldt til 250 i Gennemsnit aarligt, og i Aarene derefter er Udstykningen praktisk talt gaaet i Staa, hvad der i nogen Grad skyldes dels de højere Priser, dels Mangelen paa Byggematerialer. Naar det samtidig er saaledes, at ca. 2 000 af vore største Landbrug har et samlet Areal paa omtrent samme Størrelse som 80 000 Smaabrug, ca. halvanden Gang saa stort et Hartkorn og næsten dobbelt saa stor en Grundværdi som disse Husmandsbrug — ja, det blev endda oplyst uden Modsigelse i det andet høje Ting, at ca. 41 000 Husmænd i Danmark kun har et Tilliggende af 3,5 pCt. af det samlede Jordareal —, naar Forholdene er saadan, og det staar uimod sagt, saa synes jeg ikke, det er mærkeligt, at der fra Husmændene og mange andre Landet over kræves en bedre Jordfordeling baade med mere Udstykning og Fremskaffelse af Jord til indeklemt Husmænd, dels fordi der er Trang dertil, dels ogsaa for i nogen Grad, hvad jeg mener er betydningsfuldt, at bremse den Udvikling, at hele Be-

folkningstilvæksten efterhaanden gaar til Byerne. Gang paa Gang er der i Aarenes Løb paa Husmændenes Generalforsamlinger, paa deres Amtsmøder og Sendemandsmøder krævet en øget Udstykning, og i Særdeleshed er Kravet om Tillægsjord til de for smaa Brug rejst og har faaet Tilslutning langt uden for Husmændenes egen Kreds. — afgjort ikke, tror jeg, ud fra Ønsket om at genere andre, men fordi der er Trang dertil, hvad jo ikke mindst de Undersøgelser, der er foretaget af Fyns Stifts Husmandsforsamlinger, tydeligt viser. Af disse fremgaar det ogsaa, at Jord kan skaffes inden for et rimeligt Omraade.

Trangen til en bedre Jordfordeling kan altsaa ikke afvises, den er fuldt ud berettiget, men i Forbindelse med hele Sagen er der selvfølgelig ogsaa Grund til — og jeg synes, det er nødvendigt — at undersøge, om de smaa Landbrug kan klare sig, saa at det samfundsøkonomisk er forsvarligt med en fortsat Udstykning, med en anden Jordfordeling. Her foreligger saa gode Undersøgelser og Oplysninger gennem en lang Aarrække, at ogsaa dette Spørgsmaal efter min Opfattelse maa besvares med et Ja.

Holder man sig til de Tal og Oplysninger, der fremgaar af Det landøkonomiske Driftsbureaus Undersøgelser af Landbrugets Driftsforhold for Aaret 1946—47, de sidst offentliggjorte, viser det sig, at netop Husmandsbrug paa indtil 10 ha har et Bruttoudbytte, der ligger betydeligt over de øvrige Størrelsesgrupper. Til Gengæld maa vi indrømme, at Driftsomkostningerne er større for de mindre Brug, men da der jo ved disse er indregnet Betaling for Familiens Arbejde og Driftslederløn, Penge, der i Almindelighed er tjent af de paagældende selv, er disse interesseret i en god Arbejdsfortjeneste paa eget Brug, selv om Forrentningsprocenten derved bliver mindre. Undersøger man dernæst Nettoudbyttet af den gældfri Ejendom, viser det sig ligeledes, at de mindre Landbrug klarer sig pænt, idet Brug under 10 ha i en 5 Aars Periode har haft et Nettoudbytte af 101 Kr. pr. ha, mellemstore Brug 88 Kr. og Ejendomme over 100 ha kun 79 Kr. Undersøger man endelig det samfundsmæssige Udbytte af de forskellige Landbrugsstørrelser, viser det sig ogsaa her, at Husmændene klarer sig smukt til Gavn for vort Land, idet Bruttoudbyttet i Kroner pr. ha for Ejendomme under 10 ha har været 1 788 Kr. Til Rest til Arbejde, Forrentning af Kapital og Ejendomsskatter har der været 996 Kr. pr. ha, men for de større Brug kun 772 Kr. og for Brug over 100 ha kun 631 Kr. pr. ha.